

Dyk ned i Burkina Fasos fortælletradition (mellemtrinnet)

I dette temaforløb bliver eleverne kloge på den burkinske fortælletradition. Bøger er sjældne i Burkina Faso. Mange mennesker har aldrig lært at læse. Hvis ikke historierne blev fortalt fra mund til mund, ville de gå i glemmebogen. Man kan lære meget af fortællingerne. De kan handle om dyr eller ånder. De kan være sjove eller drabelige. Ofte lærer folk noget om familiens og landsbyens historie, eller om hvordan man bør opføre sig. Fortællingerne er med til at binde fortid og nutid sammen.

Bliv klog på Burkina Fasos børn og fortælletradition

Introducer landet Burkina Faso for eleverne. Brug introduktions-PowerPoint, og vis billeder fra Burkina Faso (findes på hjemmesiden under "Til læreren").

Lad efterfølgende eleverne læse om Djumansi og Sekouba i LæseRaketten, eller læs historierne højt for eleverne. Lad eleverne se film og billeder med de to børn på hjemmesiden:

<http://heleverdeniskole.dk/burkinafasosboern/>.

Dyk ned i temaet "Kultur og tradition": <http://heleverdeniskole.dk/kultur-og-traditioner-i-burkina-faso/> og snak om de forskellige elementer:

- **Dilemma-eventyr:** I Vestafrika har man en særlig fortælletradition kaldet dilemma-eventyr. Det er fortællinger, som slutter med et åbent spørgsmål uden noget klart svar. Når fortælleren slutter, begynder folk ivrigt at diskutere. Dilemmaerne har ikke noget rigtigt og forkert svar – det er selve diskussionen, som er formålet. Læs dilemma-eventyret "Fire mænd i Abidjan" højt for eleverne (fra pdf'en på <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/dilemma-eventyr/>), og lad bagefter eleverne diskutere det afsluttende spørgsmål. Det er vigtigt, at de forstår, at de ikke skal komme med et rigtigt svar, men blot høre hinandens meninger.
- **Ordsprog:** Læs ordsprogene fra Burkina Faso, som er stillet op sammen med danske ordsprog med samme (eller næsten samme) betydning: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/burkinske-ordsprog/>.
- **Griot-familier:** Snak om, hvilken betydning de har i Burkina Faso. Drag evt. paralleller til den nordiske skjaldetradition i vikingetiden og middelalderen.

Te-ritual og fortælling

I Burkina drikker man te, når der fortælles historier. Teen er et fast aftenritual for mange folk i Burkina Faso. Brug opskriften på burkinsk te og lav et te-ritual (beskrevet i opskriften:

<http://heleverdeniskole.dk/gallery/mad-og-opskrifter/>).

Fortæl eleverne den korte legende om prinsesse Yennenga, mens I drikker te:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/legenden-om-prinsesse-yennenga/>.

Udvælg også en eller flere fabler, som læses højt for klassen – lad evt. forskellige elever læse højt:

<http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/godnathistorier/>

Tal med eleverne om fortællingernes vigtige funktion i Burkina Faso. Bøger er sjældne i Burkina Faso. Mange mennesker har aldrig lært at læse. Hvis ikke historierne blev fortalt fra mund til mund, ville de gå i glemmebogen. Ofte lærer folk noget om familiens og landsbyens historie, eller om hvordan man bør opføre sig.

Tegnefilmen "Kirikou og de vilde dyr" ligger online på Filmstriben og består af fire små fortællinger, der bygger på eventyr og fabler fra Vestafrika. De enkelte afsnit kan ses uafhængigt af hinanden eller som en samlet film. Selvom filmen er henvendt til børn i indskolingen, kan hele eller dele heraf bruges til at give et indtryk af den vestafrikanske fortælletradition.

Skab jeres egne fortællinger, fabler, dilemmaeventyr og/eller ordsprog

Læs om fabler, fortællinger og dilemmaeventyr og om, hvilken betydning de har for folk i Burkina Faso: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/godnathistorier/>.

Lad eleverne skrive deres egne dilemmaeventyr eller ordsprog relateret til deres indtryk af Burkina Faso. Eller lad dem skrive deres egen fabel om et af dyrene fra Burkina Faso. Fablen skal forklare dyrets udseende eller adfærd. Eleverne kan også digte fabler ud fra et dansk fænomen. Hvorfor er græsset grønt, eller hvorfor er uglen kun fremme om natten?

De skriftlige produktioner fremstilles kreativt. Lad eksempelvis eleverne lave en tegneserie over deres fortælling. I kan bruge tegneserieprogrammet Pixton eller blot lade eleverne tegne i fri hånd. En anden mulighed er at lave fingerdukker eller sokkedukker og lave fortællingerne som små teaterstykker. Se en opskrift på sokkedukker på: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/en-gammel-strompe-bliwer-levende/>

Brug evt. billederne fra Burkina Faso i jeres fremstillinger: <http://heleverdeniskole.dk/til-laereren/film-og-billeder-til-brug/>

Lav masker og afslut med maskedans

Mange af Burkina Fasos folk har en traditionel maske. Maskerne er med til at fortælle en historie. De symboliserer naturens sjæl, som passer på familien og landsbyen. De bruges ved ceremonier, hvor folk danser med masker på. Det er som et teater uden snak.

På hjemmesiden findes skabeloner til fire forskellige masker samt en vejledning til, hvordan I laver jeres egne masker: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/traditionelle-masker/>

Se videoen om maskedans: <http://heleverdeniskole.dk/laeseraketten/masker-og-maskedans/>. Snak med eleverne om, hvad danseren mon vil vise sine tilskuere? Del klassen op i grupper. Lad hver gruppe lave en maskedans, som de kan vise for resten af klassen. Tal om, hvilke budskaber, elevernes danse har.

Vær med til at udbrede den burkinske fortælletradition

Præsenter klassens fortællinger og fremvis masker og maskedans for andre på skolen eller klassens forældre. I kan også invitere en anden klasse (måske en yngre klasse) til te og fortællinger – lav et te-ritual, og læs jeres fortællinger højt.